

POSTANOWIENIE

Dnia 4 marca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Żmij

w sprawie z odwołania X. Y.

od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa nr [...] z dnia [...]

w przedmiocie dalszego zajmowania stanowiska przez sędziego osiągającego wiek
uprawniający do przejścia w stan spoczynku

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w
dniu 4 marca 2026 r.,

na skutek wniosku Przewodniczącego Krajowej Rady Sądownictwa z 5 lutego 2026
r. o wyłączenie SSN X.1 Y.1. od orzekania w sprawie I NKRS 55/24,

odrzuca wniosek.

UZASADNIENIE

Pismem z 5 lutego 2026 r. Przewodnicząca Krajowej Rady Sądownictwa „w imieniu Krajowej Rady Sądownictwa” wniosła o wyłączenie SSN X.1 Y.1 od orzekania w sprawie I NKRS 55/24 przedstawiając krytyczną ocenę orzecznictwa Sądu Najwyższego.

Do wniosku nie dołączono żadnych dowodów ani uchwał Krajowej Rady Sądownictwa.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek jako niedopuszczalny podlegał odrzuceniu.

Wniosek o wyłączenie sędziego musi spełniać warunki formalne pisma procesowego. Braki lub niedokładności wniosku uniemożliwią jego uwzględnienie. W przypadku wyłączenia sędziego na żądanie strony, ciężar przytoczenia i uprawdopodobnienia faktów mogących wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności w rozpoznawanej sprawie spoczywa każdorazowo na wnioskodawcy (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2017 r., III UO 3/16, niepubl. i z dnia 16 grudnia 2019 r., II CO 208/19, a także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2018 r., V CSK 256/17, niepubl.), a podstawą oceny wniosku są przedstawione w nim zarzuty, fakty i dowody” (postanowienie Sądu Najwyższego z 17 września 2021 r., II CO 68/21, tak też postanowienie Sądu Najwyższego z 17 lutego 2026 r., I NKRS 54/24)).

Jak podkreśla się w orzecznictwie Sądu Najwyższego, instytucja wyłączenia nie tylko wzmacnia zasadę bezstronności i niezawisłości, ale również pozbawia sędziego prawa rozpoznania przydzielonej mu sprawy wydania w niej orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2004 r., III CO 2/04, OSNC 2004, z. 12, poz. 207). Dlatego wnoszący o wyłączenie sędziego powinien uprawdopodobnić wystąpienie takich okoliczności, które obiektywnie mogą rzutować na bezstronność i niezawisłość sędziowską. Niewystarczające jest prezentowanie subiektywnych odczuć wnioskodawcy, nieopartych na okolicznościach sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 3.04.2019 r., I CO 15/19).

Nadto wniosek o wyłączenie sędziego nie może służyć do wpływania i kształtowania składu sądu wedle oczekiwań wnioskodawcy. Podstawy wyłączenia sędziego są określone przez ustawę (art. 48 i art. 49 k.p.c.). Strona (uczestnik) nie może kwestionować w tym trybie bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa rozstrzygających o składzie sądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 lutego 2026 r., I NKRS 54/24).

Wnioskodawczyni nie przytoczyła miarodajnych zarzutów, faktów ani dowodów uzasadniających wniosek i ograniczyła się jedynie do podania własnej krytycznej oceny orzecznictwa Sądu Najwyższego.

Sąd Najwyższy stwierdza, że instytucja wyłączenia sędziego nie może służyć do kwestionowania orzeczeń sądowych, w szczególności prawomocnych

i nie może stanowić substytutu środka zaskarżenia. Szczęólnego znaczenia nabiera to stwierdzenie w przypadku orzeczeń Sądu Najwyższego, które z zasady są niezaskarżalne z mocy prawa. „Instytucja wyłączenia sędziego nie może być stosowana instrumentalnie, a sędziowie nie mogą być wyłączeni z tej przyczyny, że wnioskodawca wyraża niezadowolenie ze sposobu funkcjonowania sądów oraz podejmowanych przez sędziów czynności procesowych i administracyjnych” (postanowienie Sądu Najwyższego z 16 grudnia 2019 r., II CO 208/19).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażany jest pogląd, że Krajowa Rada Sądownictwa nie jest uczestnikiem postępowania przed Sądem Najwyższym w sprawie z odwołania od uchwały Rady w sprawie indywidualnej (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 1 lipca 2020 r., I NO 57/19; z 13 lutego 2026 r., I NKRS 80/24, z 17 lutego 2026 r., I NKRS 54/24 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z 4 grudnia 2019 r., I NO 136/19; 16 lutego 2022 r., I NKRS 129/21). Natomiast z ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz.U. 2024, poz. 1186, dalej: „u.KRS”), jednoznacznie wynika, że Przewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa jest organem Krajowej Rady Sądownictwa (art. 15 u.KRS), którego zakres kompetencji – stosownie do art. 17 ust. 1 u.KRS – sprowadza się do pełnienia funkcji reprezentacyjnych i organizacyjnych. Oczywistym jest zatem, że Przewodnicząca Krajowej Rady Sądownictwa nie jest ani stroną postępowania, ani uczestnikiem postępowania. Skoro Przewodnicząca Krajowej Rady Sądownictwa nie posiada zdolności postulacyjnej, nie może również skutecznie formułować wniosków procesowych. Jest to brak nieusuwalny.

Mając wszystkie powyższe względy na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[kf]

[r.g.]